

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS ĮSTATYMO NR. VIII-2043 2, 9, 10, 14, 17,
22, 23, 27² STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 22¹
STRAIPSNIU IR 2 PRIEDU ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. sausio 20 d. priėmė Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2, 9, 10, 14, 17, 22, 23, 27² straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 22¹ straipsniu ir 2 priedu įstatymą (toliau – Įstatymas), kurio vienas iš pagrindinių tikslų – įgyvendinti 2018 m. balandžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/645, kuria iš dalies keičiama Direktyva [2003/59/EB](#) dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir kvalifikacijos kėlimo ir Direktyva [2006/126/EB](#) dėl vairuotojo pažymėjimų. Įstatymu buvo nustatyta „vairuotojo kvalifikacijos kortelės“ sąvoka, bei įtvirtintos nuostatos, kad C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių ir jų junginių su priekabomis vairuotojams, kurie verčiasi komerciniu krovinių arba keleivių vežimu ir kurių vairuotojo pažymėjime prie atitinkamų kategorijų neįrašytas vairuotojo kompetenciją patvirtinantis suderintas Europos Sąjungos kodas (95), tikrinančio pareigūno reikalavimu pateikti vairuotojo liudijimą arba vairuotojo kvalifikacijos kortelę. Įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad vairuotojo kvalifikacijos kortelės valstybės įmonė „Regitra“ išduoda nuo 2023 m. lapkričio 1 d.

Artėjant Įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nurodytai datai, ryškėja esminė praktinė šios nuostatos įgyvendinimo problema.

Vairuotojo kvalifikacijos kortelė privalo atitikti 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2022/2561 dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir periodinio mokymo nuostatas, t. y. priskiriama prie saugiųjų dokumentų, kurių priskyrimo atitinkamam technologinės apsaugos lygiui ir polygiui, tokių saugiųjų dokumentų blankų leidybą ir gamybos reikalavimus nustato Lietuvos Respublikos saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybos įstatymas (toliau – SDSDBGĮ). Be to, vairuotojo kvalifikacijos kortelių blankų gamybos paslaugų pirkimas atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo nuostatomis.

Valstybės įmonė „Regitra“, kuriai pavesta vykdyti vairuotojo kvalifikacijos kortelės blankų gamybos užsakovo funkcijas, atitinkamą pirkimą inicijavo 2022 m. rugpjūčio 5 d. Pirkimo dalyvių pasiūlymai buvo gauti 2022 m. rugpjūčio 31 d., tačiau, atsižvelgiant į Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo nuostatas, šių pasiūlymų vertinimo etape buvo privaloma gauti informaciją apie pirkime dalyvaujančių dalyvių patikimumą iš Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento ir Lietuvos Respublikos paslapčių apsaugos koordinavimo komisijos, kad Įmonės viešųjų pirkimų komisija galėtų tęsti dalyvių pasiūlymų vertinimą ir galėtų vykdyti kitas vairuotojo kvalifikacijos kortelių blankų įsigijimo viešojo pirkimo procedūras. Informacija apie tiekėjų patikimumą buvo gauta tik 2023 m. sausio 26 d., t. y. daugiau nei po 4 mėnesių, ir tik po to buvo galima vykdyti tolimesnes viešojo pirkimo procedūras. Sutartis su pirkimą laimėjusiu dalyviu sudaryta 2023 m. balandžio 24 d., o įsigaliojo nuo 2023 m. gegužės 5 d., tik gavus tinkamą viešojo pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimą patvirtinantį dokumentą.

Saugiųjų dokumentų blankų gamyba yra sudėtingas ir ilgai trunkantis procesas: visų pirma, tik paaiškęs pirkimą laimėjusiam dalyviui ir vairuotojo kvalifikacijos kortelių blankų gamintojui, SDSDBGĮ nustatyta tvarka Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba prie Finansų ministerijos (toliau – VDTAT) parengia vairuotojo kvalifikacijos kortelių blanko grafinį projektą. Galutinis vairuotojo kvalifikacijos kortelių grafinis projektas Įmonei pateiktas ir patvirtintas tik

2023 m. rugpjūčio mėnesį. Vairuotojo kvalifikacijos kortelių blankų pirmasis užsakymas gali būti teikiamas pirkinį laimėjusiam dalyviui, gavus vairuotojo kvalifikacijos kortelių grafinių projektą iš VDTAT. Atkreiptinas dėmesys, kad VDTAT dar nėra perdavusi gamintojui grafinio projekto skaitmeninės laikmenos. Antra, vadovaujantis SDSDBGĮ 14 straipsniu, gamintojas pagal grafinių projektą ir patvirtintas privalomas ir papildomas technologinės apsaugos priemonės turi pagaminti vairuotojo kvalifikacijos kortelių blanko etaloną ir jį patvirtinti VDTAT nustatyta tvarka. Trečia, tik patvirtinus vairuotojo kvalifikacijos kortelių blanko etaloną gali būti pradėtas gaminti saugiųjų dokumentų ar saugiųjų dokumentų blankų tiražas, tačiau gamintojas taip pat papildomai privalo pateikti vairuotojo kvalifikacijos kortelių blanko pavyzdžių skaičių ir blanko pavyzdžius užregistruoti SDSDBGĮ nustatyta tvarka. Taigi Vairuotojo kvalifikacijos kortelių blankų gamybos procedūros apima griežtai reglamentuojamus ir ilgai trunkančius saugiųjų dokumentų blankų gamybos procedūrų etapus, numatytus SDSDBGĮ, kuriems vairuotojo kvalifikacijos kortelės blankų gamybos užsakovas (šiuo atveju valstybės įmonė „Regitra“) negali daryti įtakos ir kurių negali kontroliuoti.

Vairuotojo kvalifikacijos kortelių blankų įsigijimo viešojo pirkimo procedūrose dalyvavo įvairių užsienio šalių (Prancūzijos, Čekijos ir Šveicarijos) tiekėjai, tačiau svarbu yra tai, kad saugiųjų dokumentų blankų technologinių elementų gamybą atlieka tik vienas gamintojas (subtiekėjas) visame pasaulyje. Dar rinkos tyrimo metu vykdant vairuotojo kvalifikacijos kortelių blankų įsigijimo viešojo pirkimo procedūras šis gamintojas buvo informavęs, kad dėl įvykusios koronaviruso pandemijos, didėjančios paklausos ir didelio polikarbonato medžiagos trūkumo visame pasaulyje susiduriama su gamybai būtinų komponentų tiekimo sutrikimais, todėl blankų gamyba ir užsakymo įvykdymas užtruktų 8 – 10 mėnesių nuo užsakymo gavimo dienos.

Atsižvelgiant į užtrukusias viešojo pirkimo procedūras, pirmiau paminėtus ilgai trunkančius saugiųjų dokumentų blankų gamybos procedūrų etapus ir atskirų vairuotojo kvalifikacijos kortelių blankų komponentų pristatymo terminus, bendra vairuotojo kvalifikacijos kortelių blankų pagaminimo ir pristatymo data būtų vėlesnė nei 2023 m. lapkričio 1 d. Vertinant pirmiau išdėstytas faktines aplinkybes, realus vairuotojo kvalifikacijos kortelių išdavimas galimas nuo 2024 m. liepos 1 d. ir dėl šių priežasčių, Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2, 9, 10, 14, 17, 22, 23, 27² straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 22¹ straipsniu ir 2 priedu įstatymo pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siūlytina nukelti nustatytą vairuotojo kvalifikacijos kortelių išdavimo datą iki 2024 m. liepos 1 d.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto parengimą inicijavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Įstatyme nustatytos galimos alternatyvos, t. y. Įstatymo 22¹ straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad vairuotojų, kuriuos įdarbina Lietuvos Respublikos vežėjai vežti krovinius arba keleivius Europos Sąjungos teritorijos keliais, kvalifikaciją arba kvalifikacijos tobulinimą patvirtina vairuotojo pažymėjime įrašyti suderintas Europos Sąjungos kodas (95) ir data, iki kurios galioja vairuotojo kvalifikacija, arba vairuotojo kvalifikacijos kortelė, o vairuotojų, kurie nėra Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės valstybių piliečiai ir kuriuos įdarbina Lietuvos Respublikos vežėjai vežti krovinius Europos Sąjungos teritorijos keliais, kvalifikaciją arba kvalifikacijos tobulinimą patvirtina Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įgaliotos institucijos išduodami vairuotojo liudijimai. Tuo pačiu, Įstatymo 12 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad iki 2020 m. gegužės 23 d. išduoti vairuotojo liudijimai, kuriuose nėra nurodytas suderintas Europos Sąjungos kodas (95), pripažįstami iki jų galiojimo pabaigos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma nukelti Įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nustatytą vairuotojo kvalifikacijos kortelių išdavimo datą į 2024 m. liepos 1 d.

Įstatyme nustatytos datos nukėlimas sudarys sąlygas tinkamai pasiruošti vairuotojo kvalifikacijos kortelių įsigijimui, gamybai ir jų išdavimo paslaugų teikimui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo nuostatos nesusijusios su kriminogenine situacija ir korupcija.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo priėmimas esminės įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai neturės, nes iki bus pradėtos išdavinėti vairuotojo kvalifikacijos kortelės C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių ir jų junginių su priekabomis vairuotojams, kurie verčiasi komerciniu krovinių arba keleivių vežimu, vairuotojo pažymėjime prie atitinkamų kategorijų bus galimybė įrašyti vairuotojo kompetenciją patvirtinantį suderintą Europos Sąjungos kodą (95), o vairuotojams, kurie nėra Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės valstybių piliečiai ir kuriuos įdarbina Lietuvos Respublikos vežėjai vežti krovinius Europos Sąjungos teritorijos keliais, kaip ir iki šiol, kvalifikaciją arba kvalifikacijos tobulinimą patvirtins Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įgaliotos institucijos išduodami vairuotojo liudijimai. Tad dėl vairuotojo kvalifikacijos kortelių išdavimo termino pratęsimo nei verslas, nei vairuotojai, kurie verčiasi komerciniu krovinių arba keleivių vežimu, nepatogumų nepatirs. Šiuo laikotarpiu vairuotojai, kurie verčiasi komerciniu krovinių arba keleivių vežimu, kaip ir dabar, galės įrodyti, kad turi vairuotojo kompetenciją patvirtinantį suderintą Europos Sąjungos kodą (95) dviem būdais: parodant vairuotojo pažymėjimą (Europos Sąjungos kodas (95) įrašomas vairuotojo pažymėjimo reverse) arba parodant vairuotojo liudijimą (kai krovinius komerciniais tikslais veža vairuotojas, turintis trečiųjų šalių išduotą vairuotojo pažymėjimą).

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą kitų įstatymų keisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nenumatoma naujų sąvokų, kurias reikėtų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštaruja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ar kitų valstybės fondų lėšų neprireiks. Visus su įstatymo projekto įgyvendinimu susijusius kaštus valstybės įmonė „Regitra“ padengs iš įmonės lėšų.

13. Rengiant įstatymo projektą gauti specialistų vertinimai ir išvados
Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis
„Vairuotojo kvalifikacijos kortelė“, „transporto priemonė“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.
